

„Kupte, no kupte...”

(Reportaža s trga)

Celjski živilski trg, vsak dan do enajste ure, sicer pa tega dne med deseto in enajsto uro.

Noč trudna zbeži, nezamudna sfrli na mestni trg vsa zelenjava, ki zruši takoj denarju pokoj — s potrošnikom se poigrava.

(Po Ketteju)

Kdaj je prvi človek začel uživati zelenjavo, ni znano. Kdaj je spoznal vrednost klorofila, tudi ni znano. Kdaj je bil rojen prvi vegetarijanec, pa sploh ne bo nikoli znano. Te tri nepojasnjene skrivnosti bodo bržkone ostale nepojasnjene, moč vitaminov pa bo ostala, morda še celo potem, ko bo moderna prehrana ugonobila krožnike, servise in sploh vse kuhinjski pribor in uveljavila tako imenovane tablete. Pravijo, da bodo ljudje imeli takrat izredno velike glave in zelo slabe okončine — kar bo potemtakem pač posledica — preparatov. Toda zaradi nas — lahko.

Mi smo zaenkrat še normalni, takrat pa, ko bodo ljudje nosili izredno velike glave, bodo naše že mikroskopsko majhne.

Tedaj je izza »vitaminoznega« kupa zaslišati glas branjeve:

»Kupte japke, no, po pet kovačev, glejte, same lepe.«

»Koliko ste jih pa že prodali?«

»Kar dojt. Vam jih zvagam?«

»Ne,« ji pravim, »pet kovačev ni mnogo, ampak je vseeno kar dovolj. Se vam ne zdi, da so drage?«

»Draje? Pocejni so, pocejni!«

»Od kod ste jih pa prinesli?«

»Pet kilometrov dauč.«

»Kdo vam pa določa ceno?«

»To je že tak narejen.«

Dva koraka dalje stoji branjeve, ki sortira jajca v dve kategoriji — v debelejša po petindvajset in manjša po štiriindvajset.

Objestnost ali kaj?

Tovariš urednik!

Morda ne boste verjeli, toda zgodilo se je resnično, in sicer ob koncu prejšnjega meseca.

Moj »prijatelj« je namreč v vprežnem vozom zapeljal po sredi moje njive, na kateri je zoril ječmen; ko je prišel do polovice, kakih 80 metrov daleč, je voz obrnil in ga zapeljal na bujno rastočo koruzo in se vzdolž nje vrnil na mesto, od koder je bil pripeljal. Voz je usmeril proti bližnjemu kolovozu, toda namesto da bi peljal po njem, jo je raje mahnil po njivi krompirja.

Lansko leto pa mi je nekdo zapeljal na njivo pšenice do vrha naložen voz lesa in ko so se kolesa udrla in ni mogel speljati, ga je kratkoma zyrnil na njivo.

Medtem ko nekateri kmetovalci prepovedujejo drugim voziti po že skoraj sto let starem kolovozu, nekateri meni nič tebi nič vozijo sredi cvetočih njiv. Kaj pravite, zakaj?

A. Goršek, Kasaze, Petrovče
Pripomba: Morda zato, ker ni nikogar, ki bi jih prijel!

Njena sosedja počne podobno z breskvami, pri čemer bi najbrž kar vse najraje postavila na dražji kup.

»Kupte,« pravi tudi ta. »So dobre, komaj po devetdeset.«

»Ne,« rečem, »so predrage. Ne verjamem, da jih boste prodali.«

»O, ja. Zdaj sem jih še zmerom.«

»Pa če ne? Znižate ceno ali jih odnesete domov?«

»Ne vem.«

»Recimo, da vam ostanejo, saj bo že kmalu enajst!«

»Ne bojo ostale... gospa, kupte jih!«

In tako gre pot dalje. Mimo stojnic, obloženih s sadovi, ki jim je bila to leto priroda posebej naklonjena. Priroda njim, ti prodajalcem, prodajalci cenam, cene potrošniku. Nekakšen začarani »vitaminozni« krog, čigar izhodišče je v spoznanju: kolikor več je sadja, toliko dražje je, kajti — kolikor več ga je, toliko več ga potrošniki uživajo in prodajalci prodajajo. Zaslužek je namreč modrost, ki ji ne gre odrekati.

njene praktične veljave.

Potem se zopet zasliši: »Kupte.« Tržni dan gre h koncu. Medtem ko nekatere branjeve preštevajo denar, nekatere druge še kličejo na pomoč »kupte«. Neka potrošnica želi kupiti rože.

»Po štiri kovače,« pravi cvetličarka.

»Po štiri kovače? So ja tako ovele?«

Prodajalka pribije: »Tak ko vi.«

Tudi ženica, ki je še zmerom prodajala breskve, gleda okrog sebe in išče odjemalca. Nekaj jih je vendarle ostalo.

»Kupte,« pravi.

»Po koliko?« vprašam.

»Vse tole za sto dinarjev.«

»Koliko pa jih je?«

»Sigurno čez dve kile.«

»Dobro,« rečem, »to je poceni.«

»Veste, da jih ne bi nosila domov.«

Stojnice so prazne, obračun je zaključen, vitamini so »odražali« v kuhinje. Jutri bo nov tržni dan, zelen in sočen.

dhr

Humocistična keonika

RIBNIK, ZABJAK ALI KAJ

Namreč v celjskem parku, kjer so svojo vodo našle okrasne ribice, lokvanji in — žabe. Ker je vodomet usahnil, voda od nikoder ne priteka in zatorej tudi ne odteka. Na ta način so počasi dozoreli pogoji za žabe, ki so tu našle primerno smrdljivo brozgo, ki je postala ravno toliko smrdljiva, da jo zazna tudi človeški nos. Kaj bodo ob tem rekli lokvanji in ribice, se ne ve, res je namreč, da so žabe že »pogruntale« svoje skakanje na obod ribnika in nazaj v mlakužo, kar očitno zabava tudi nekatere priložnostne prebivalce parka.

ZA PRIJETNE VONJAVE

pa je v parku preskrbljeno še na nekem drugem mestu — v bližini prostora pod skakalnico. Tu so izročili organskemu razpadu cel gromozanski kup trave, ki ga kemični proces gloda ob sproščanju posebno smrdljivega vonja, kar ima za posledico, da se človek hoče nočes prime za nos, če slučajno pride v primerno bližino. Morda proizvajajo tu kakšna posebna gnojila?

PIVSKO-PEVSKI KARNEVAL

Pitje in petje je v navadi. Zato tudi pivci in pevci niso izjemni. Običajno najprej privedejo dušo za flašo močnega vina, potem pa, ko vidijo dvojno ali celo trojno, jo spet odvežejo. Seveda — bolj na mestni periferiji — na primer na cesti proti Golovcu skozi Dolgo polje. Tu so namreč v nedeljo zvečer (in običajno vsako nedeljo zvečer) med deveto uro in polnočjo tri močne pivsko-pevske skupine ugnale v kozji rog celo armado žab in preglasile celo same sebe z nekakšnimi glasovi, ki so bili še najbolj podobni kravjemu mukanju. Da je bil program popolnejši, je druga skupina izbrala neke nemške napave — zato je velika škoda, da je niso slišali Nemci, še večja škoda pa, da se med prebivalci ni našel nekdo, ki bi jim izrekel priznanje s kakšno pošiljko vode.

TO SE PRIPETI...

na primer v Samopostrežbi. Na hladilniku je maslo, potrošnik ga kupi, ko pa pride domov, ugotovi, da se mu je »med potjo« pokvarilo in da je torej dobilo nekakšen znani priokus. Zaradi ljubega miru in zaradi strahu pred žledodnimi neprijetnostmi ga vrže v smetnjak in pravi: adijo sto pet dinarjev!

LIRA ZA DINAR

ali dvajset lir za deset dinarjev. Kar dobra menjava, mar ne? Menjalnica sicer ni uradna, tudi ne stalna, pač pa po vsej priliki samo priložnostna in za manjše vsote. Kje? boste rekli. No, na celjskem živilskem trgu pri neki stojnici, slučajno, ker sta si namreč kovanca zelo podobna.

Nove obrtne delavnice

V »Hartmanovem bloku« v novem Velenju so že začeli z adaptacijo prostorov za moderni frizerski salon, ki bo lahko zadovoljil potrebe naraščajočega prebivalstva. Poleg tega bodo uredili krojaško delavnico. V sosednem bloku pa bo do jeseni adaptiran prostor za mali bife. Tako bo novi center še bolj zaživel. Nedavno so tu odprli trgovino za avtomobilske potreščine, kolesa in motorje.

Razdeavljeni, brigadicji!

Pred dnevi so se v Celje vrnili brigadirji brigade »Dušana Finžgarja«, ki so pred mesecem dni odšli v Kranj. Tam so sodelovali pri gradnji osrednjega športnega stadiona.

Brigada je dosegla lepe uspehe:

plaketo mesta Kranja, priznanje ob tekmovanju 20. obletnice revolucije itd. Sodelovali so na številnih prireditvah in so se zdaj zasluženo ponosni vrnili domov. Komandant brigade je bil Boris Rosina.

Skrb za oskrbovance

Zalska občina vzdržuje v raznih domovih oddiha za stare osebe skupaj 69 oskrbovancev. Od teh je 64 v domačem domu oddiha na Gomilskem, ostali pa so v domovih druge. Za 25 oskrbovancev plačuje ObLO Zalec delno, za 44 pa v celoti. Poleg tega pa plačujejo za 3 oskrbovance druge občine, 3 pa plačujejo sami.

V te namene je bilo v proračunu predvideno, odštevši obvezno rezervno, pet milijonov din za leto 1961. Od tega pa je bilo že v prvem polletju porabljeno nad 3 milijone din, tako da je na razpolago le še nekaj nad 2 milijona in bo znašal primanjkljaj blizu milijon din. Kje dobiti ta finančna sredstva za kritje letošnjih obveznosti, še ni znano. O tem so razpravljali tudi odborniki na svoji zadnji seji, ko jim je svet za socialno varstvo predložil v razpravo ta vprašanja.

Planirana sredstva bi zadoščala ob enakih cenah storitev, kakor so bile lansko jesen. Medtem pa so se oskrbni stroški v domovih dvignili za nad 25 %. Dom oskrbovancev na Gomilskem je moral zvišati že s 1. jan. letos oskrbnino od 10.260 din na 13.000 din mesečno.

Ali ne bodo te socialne ustanove, v primeru, da bi njihove terjatve ostale neporavnane za

določeno obdobje proti koncu tega proračunskega leta, zabredle v velike finančne težave? To bi bil korak nazaj v socialni službi, ki si je leto za letom prizadevala, da utrdi svoje ustanove, zaupanje in ugled? Jemati ljudi iz domov oddiha tudi ni mogoče, ker so v njih običajno brezdomci, odnosno osebe brez oskrbe. Kje je torej rešitev? Morda jo bo ObLO le našel pred koncem tega leta.

Tudi v Matkah spomenik

Na levi se vzpenja Hom, desno dolga Golava, zadaj sta skalnati Kamnik in košata, do vrha porasla gora Mrzlica, stisnjena v ozko kotlinico pa leži vas Matke. Nemci so ji pravili — banditen-dorf. Zakaj Matke so bile varno pribežališče in zatočišče partizanov. Pa tudi same so dale precej borcev in tudi žrtve. Res je, Matke so majhna vas, tod ni veliko ljudi, a večina je veliko prispevala v boju za svobodo domovine.

Matke so preživele več hudih nemških hajk. A najhujša je bila hajka spomladi 1944. Takrat je izgubilo življenje šest mladih borcev. Letos, ko proslavljamo po vsej domovini dvajsetletnico ljudske vstaje, so se tudi v Matkah pripravili na velik dogodek: pod Mrzlico padlim žrtvam so postavil lep spomenik. Organizacijo je prevzel krajevni odbor ZB Prebold, z denarjem pa je prisrkočil na pomoč občinski odbor Zalec.

Zdaj, po vojni se je tudi v Matkah kar precej spremenilo. Imajo lepo urejeno cesto, po kateri lahko pripeljejo v Matke tudi avtomobili. Pod Mrzlico in v Zahomju je posvetila električna luč, v vasi je nova hemljaska sušilnica in bodo nekatere prostore preuredili za dvorazredno šolo in trgovino. Nad Matkami je lepo urejena lovsko kočja. Dvigajo se nove stanovanjske hiše. Skratka, v Matkah se je veliko spremenilo in se še bo, zakaj v Matkah žive složni ljudje, ki nesebično skrbijo za razcvet svoje vasi.

D. K.

Iz Konjic

Pred kratkim se je v Konjicah začelo taborenje obveznikov predvojaške vzgoje za območje konjske občine. Mladinci imajo vsak dan po osem ur vojaških vaj in predavanj. Poleg tega pa gledajo še razne filme in podobno.

Po nepolnih podatkih je v konjski občini okoli 450 različnih motornih vozil, kar pomeni, da pride na eno vozilo okoli 40 prebivalcev. Od skupnega števila vozil odpade okoli 150 na kamione, osebne avtomobile, avtobuse in traktorje, ostalo pa na motorna kolesa. Število motornih vozil je zlasti naraslo v zadnjih dveh letih.

Hitlerjev konec

(Nadaljevanje in konec)

Führer je sprejel to novico z viharjem nepopisnega ogorčenja. Göring je vsaj prošil za privoljenje, preden je kaj storil. Himmler, ki je toliko let užival njegovo zaupanje, pa si je drznil ukrepati na svojo pest! Ta dogodek je bil povod za dokončno odločitev o samomoru. Že dan poprejo so na sestanku prebivalcev zaklonišča razpravljali o kolektivni smrti in prisegli zvestobo Führerju in Reichu.

Na posveto ob Reuterjevem sporočilu so Hitler, Bormann in Goebbels sklenili, da Himmlerja in Göringa kaznujejo s smrtjo, še preden se tretji rajh zruši v prah.

Tisti dan so aretirali tudi Himmlerjevega zastopnika pri Führerju, generala Fegeleina, ker je

skušal iz bunkerja zbežati. Ni mu pomagalo, da je bil Adolfov svak (poročen s sestro Eve Braun) brez milosti so ga ustrelili na dvorišču Državne pisarne. Teže je bilo seveda doseči Himmlerja. Hitler je ukazal Greimu in Hanni Reitschevi, naj se prebijeta iz obleganega mesta in aretirata nepokornega SS Reichsführerja.

Dne 29. aprila med prvo in tretjo uro zjutraj se je Hitler poročil z Evo Braun. Kratak obred so opravili v sobi zemljevidov. Priči sta bili Bormann in Goebbels.

Medtem ko je nekaj nacističnih krivolokov skupaj z Evo Braun praznovalo svatbo in ob šampanjcu obujalo spomine na lepe, stare čase, je Hitler povabil v svojo sobo tajnico in ji nare-

koval svojo politično in osebno oporočo.

V prvem delu oporočke je v glavnem opravičeval svoje početje v drugem pa je odločil o nasledniku. Göringu in Himmlerju je ob tej priliki »odvzel« vse državne in strankarske funkcije, ju obtožil, da sta s poskusom pogajanj povzročila Nemčiji nepopravljivo škodo, za svojega pravega naslednika pa imenoval admirala Doenitzja.

Dne 29. aprila ob štirih zjutraj so oporočo podpisali Goebbels in Bormann za stranko ter Burgdorf in Krebs za vojsko. Zatem je Hitler podpisal še svojo osebno oporočo. Bil je do kraja prepričan v pravilnost svojega zločinskega početja v »službi naroda«, kakor se je izrazil v dokumentu. Za izvršilca oporočke je imenoval svojega »najzvestejšega tovariša iz stranke« Martina Bormanna.

Kmalu nato je Hitler odšel počivat. Tudi Goebbels je odšel v svojo sobo, da bi sestavil »Dodatek k političnemu testamentu

Führerja«. »Veliki nacistični ideolog« je do zadnjih dni govoril samo o tem, da si je »potrebno zagotoviti mesta v zgodovini.« »Gospoda,« je govoril v bobnečih frazah, »čez sto let bodo izdelali barvni film, ki bo pripovedoval o strašnih dneh, ki jih sedaj preživljamo. Mar ne bi želeli nastopiti v tem filmu?...«

V nedeljo zjutraj so trem ljudem poverili nalogo, da se prebijejo iz bunkerja in ponesejo velikemu admiralu Doenitzu dokumente o imenovanju.

V tem je prispela vest o Mussolinijevi smrti. Duceja in njegovo Claro Petacci so italijanski partizani skupaj z drugimi fašističnimi velikaši postrelili ob Comskem jezeru.

V prvih jutranjih urah ponedeljka, dne 30. aprila je Hitler pozval na glavni hodnik vse prebivalce bunkerja. Z vsakim od njih se je molče rokoval.

Medtem so Rusi že zasedli Tiergarten in prišli do Potsdamskega trga, dve ulici proč od Reichs-

kanzlei. Hitler je vest o tem sprejel zelo mirno. Ob dveh se je še v družbi dveh tajnic in kuharice vedel, kakor da se ne dogaja nič posebnega.

Po obedu se je skupaj s soprogo znova poslovil od Goebbelsa, Bormanna in ostalih, nakar se je vrnil v svojo sobo. Čez nekaj minut je slednjič izza vrat odjeknil strel. Planili so v sobo; Hitler je ležal na divanu, oblit s krvjo. Ustrelil se je v usta. Ob njegovih desni je ležala Eva Braun, ki je popila strup.

Hitlerjevo truplo zavito v odejo sta dva esesovca odnesla v vrt; za njim pa sta Bormann in Kempke prinesla še truplo Eve Braun. Trupli je Führerjev pribojnik za SS Günche polil z bencinom in ju zažgal.

Dvignil se je visoki ogenj in še zadnjikrat so se dvignile roke v znani pozdrav. V Reichskanzlei so gosto udarjale ruske granate. Minilo je dvanajst let in trije meseci od dne, ko je Hitler stopil v sobo predsednika Hindenburga,

kanclerja nemškega Reicha.

Kmalu potem je Bormann po radiu obvestil Doenitzja, da ga je Führer imenoval za naslednika, vest o smrti pa je prikril še za nadaljnjih 24 ur. Medtem sta se z Goebbelsom skušala zaman pogajati z Rusi. In šele tedaj je Bormann sporočil Doenitzju vest o Hitlerjevi smrti. Prvega maja zvečer pa so novico o Führerjevem koncu sporočili po radiu.

Ne glede na to, da so zadnji dnevi nacističnega voditelja raziskani in je njegova smrt dokazana, pa vendarle ni znana usoda obeh trupel. Rusi namreč po vrtu Reichskanzlei niso našli ničesar, in Trevor — Roper, ki je 1945 leta natančno raziskal okoliščine smrti, meni, da so nacisti posmrtno ostanke izročili Arturu Axmannu, šefu Hitlerjugend.

Takšen je bil torej konec enega največjih blaziranih fanatikov, krvnikov in človeških pokrek — Adolfa Hitlerja.

Po Allanu Bullocku